

สุนทรียสนทนา

โครงการจัดการความรู้ (KM) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ประจำปีการศึกษา 2558

สรุปองค์ความรู้จากการจัดโครงการจัดการความรู้ (KM) เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง “สุนทรียสนทนา”

ด้วยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งหวังที่จะผลิตพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรอบรู้ในวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรับผิดชอบ สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ตามวิสัยทัศน์ของคณะฯ คือเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บูรณาการความรู้สู่ชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ตามพันธกิจการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ฝ่ายวิชาการจึงตระหนักการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่ออาจารย์จะได้นำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคณะฯ จึงจะจัดโครงการจัดการความรู้ (KM) เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง สุนทรียสนทนา ในวันที่ 11 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุมธวัช บุรีรักษ์ ชั้น 12 คณะสังคมศาสตร์ โดยเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ จากภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนสุนทรียสนทนา มาเป็นวิทยากรบรรยายช่วงแรก และช่วงที่สองจะมีการระดมสมองจากคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ของทุกภาควิชา เพื่อมาแลกเปลี่ยนแนวความรู้และนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ตั้งไว้ อันจะนำไปสู่กระบวนการทำงานที่มีระบบและทิศทางเดียวกันต่อไป

สรุปสุนทรียสนทนา (Dialogue) โดยวิทยากรดังนี้

สุนทรียสนทนา (Dialogue) เป็นกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างให้เกิดการสร้างสรรค์ทางความคิด เป็นการแลกเปลี่ยนทั้งความรู้ อองค์ความรู้ ภายในตัวบุคคลเป็นกระบวนการที่นำความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ทำให้ปรากฏขึ้น

หลักการของ Dialogue คือ การพูดคุยกันโดยไม่มีหัวข้อ หรือวาระที่ตายตัวล่วงหน้า ไม่มีประธาน ไม่เหมือนการประชุมอย่างมีเป้าหมายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน คนในวงสนทนาสามารถพูดอะไรก็ได้ ถามอะไรก็ได้ ส่วนคนอื่นๆ จะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ การเข้าไปในวง Dialogue ทุกคนต้องให้ความเคารพต่อบรรยากาศของความสงบ ปลดปล่อยอารมณ์ให้ผ่อนคลาย พูดเรื่องอะไรก็ได้ ส่วนใหญ่จะหลีกเลี่ยงการแนะนำและการตอบคำถาม เพราะคำถามที่เกิดขึ้นเป็นคำตอบในตัวของมันเอง นอกจากนี้ Dialogue ไม่อนุญาตให้มีการโต้แย้ง หรือสนับสนุน จนเกิดการปะทะกันทางความคิดอีกประการหนึ่ง คือ การฟังให้ได้ยิน โดยไม่พยายามใส่ใจว่า เสียงนั้นเป็นเสียงของใคร แต่กำหนดใจให้รู้ได้ว่าเสียงที่ได้ยินคือ เสียงของกัลยาณมิตรของเราคนหนึ่ง ที่ปรารถนาจะได้ยินได้ฟังแต่สิ่งดีๆ นอกจากนี้ ยังต้องเผื่อสังเกตอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในขณะที่ได้ยินเสียงต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาอาจเป็นเสียงของตนเอง เสียงของคนในวงสนทนา หรือเสียงจากธรรมชาติ อาจมีความคิดบางอย่างเกิดขึ้น วาบขึ้นมาในใจ และความคิดนั้นอาจถูกนำไปใช้ในการเริ่มต้นของการทำอะไรบางอย่างที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคมในอนาคตก็ได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักสำคัญของสุนทรียสนทนา คือ การฟังอย่างตั้งใจ ฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้ได้ยิน ตัดสิ่งที่อยู่ภายนอกออก และคำนึงถึงแต่เรื่องที่ต้องคิดในขณะนี้

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนของสุนทรียสนทนา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การฟังอย่างละเอียด (Deep Listening) การฟังอย่างตั้งใจทั้งวัจนภาษา อวัจนภาษา และไม่ตีความทันทีที่ได้ฟัง

ขั้นที่ 2 การไตร่ตรองความคิด (Reflection) การคิดให้ช้าลง โดยละเจตนาที่มุ่งหวังผลโดยเร็ว เป็นไปอย่างไม่มีวัตถุประสงค์หรือหาคำตอบในทันที เพื่อสร้างโอกาสให้มีการไตร่ตรองในตนเองมากขึ้นเป็นการหวนเวลาคิดคำนึงออกไป

ขั้นที่ 3 การนำเสนอความคิด (Advocacy) เป็นการพูดออกมาจากระดับจิตใจ

วิธีการสอนที่ใช้ เพื่อนำมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ของคณาจารย์คณะ
สังคมศาสตร์ แยกเป็นแต่ละภาควิชาดังนี้

ภาควิชาประวัติศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี พิสูจน์พงศ์

วิธีการสอน

ก่อนเข้าสู่บทเรียนหรือเนื้อหาที่เรียน เนื่องจากเป็นการสอนวิชาเกี่ยวกับ
โบราณคดี ก็จะนำสิ่งของโบราณวัตถุที่เป็นของจริงมาให้เห็นลิตดูและจับต้อง คิดวิเคราะห์
เพื่อให้เขาสนใจ ก่อนจะโยงเข้าสู่บทเรียนจริง หรือให้ดูสื่อภาพยนตร์ ดู YouTube ที่
เกี่ยวข้อง

อาจารย์ปิยะนาถ อังควาณิชกุล

วิธีการสอน

จะมีการตั้งกลุ่ม Line หรือ Facebook เฉพาะกลุ่มผู้เรียนวิชานั้นๆ เพื่อใช้
สื่อสารกับผู้เรียน ก่อนเรียนก็อาจจะให้ดู YouTube หรือคลิปที่เกี่ยวข้อง ให้ทำกิจกรรม
กลุ่ม ให้นิสิตคุยกันเองก่อน 10 – 15 นาที โดยจะแจกกระดาษเปล่าให้ โดยยังไม่ระบุ
หัวข้อ ว่าต้องทำอะไร ให้เด็กคิดเองก่อน ผ่านไปสักระยะค่อยให้หัวข้อว่านิสิตต้องทำ
อะไรบ้าง โดยถ้าเป็นกิจกรรมงานกลุ่มก็จะเป็นกิจกรรมทั้งชั่วโมงเรียน หลักการสอนก็จะ
เน้น แบบ “สุจิตปุลิ” คือ หัวใจนักปราชญ์

สุ ย่อมาจาก สุตต คือ การฟัง

จิ ย่อมาจาก จินตน คือ การคิด

ปุ ย่อมาจาก ปุจฉา คือ การถาม

ลิ ย่อมาจาก ลิขิต คือ การเขียน

โดยนิสิตต้องมีการฟังคือฟังอย่างตั้งใจและเข้าใจ มีการคิดวิเคราะห์ตาม การตั้ง
คำถาม และสามารถเขียนออกได้ และสามารถสรุปสิ่งที่เรียนออกมาได้

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวัฒนะ

วิธีการสอน

ควรทำบทเรียนที่สอนให้น่าสนใจ ให้เขาเห็นคุณค่าและตั้งใจฟัง แต่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เรียน ถ้านิสิตกลุ่มที่เราสอนนั้นเป็นเด็กที่มีพื้นฐานไฝ่เรียนอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องมีเทคนิคอะไรมาก เพราะเขาตั้งใจในการรับข้อมูลสิ่งที่เราสอน เพราะบุคลิกภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน ดังนั้นควรทำบทเรียนให้น่าสนใจ ให้เขาเห็นคุณค่าและตั้งใจฟัง เช่นอาจมีการเป็นเพลง หรือดู YouTube

อาจารย์พรพรรณ โปร่งจิตร์

วิธีการสอน

จะสอนวิชาสัมมนาประวัติศาสตร์ไทยคู่กับอาจารย์ปิยะนาถ อังควาณิชกุล การสอนก็จะคล้ายๆ กัน โดยจะเปิดกว้างให้คำแนะนำนิสิตในส่วนที่ขาดก็จะช่วยเติมเต็ม

อาจารย์โตม ไกรปรกรณ์

วิธีการสอน

ใช้วิธีทอล์คโชว์ทำให้นิสิตสนุก โดยอาจดูโน้ตตาม แต่พานิช ดูข่าวสารที่ทันสมัยเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์นั้นๆ เพื่อจะใช้เกริ่นเปิดประเด็นก่อนจะเข้าสู่บทเรียน และใช้วิธีการเดินทั่วห้องเรียนระหว่างที่สอนเพื่อให้นิสิตตื่นตัว และจะให้หัวข้อไปคิดและมานำเสนอ

ภาควิชาภูมิศาสตร์

อาจารย์สุธาทิพย์ ชวนะเสสกุล

วิธีการสอน

วิชาของภาควิชาภูมิศาสตร์จะต้องเน้นปฏิบัติเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เพราะต้องกางแผนที่อยู่กะพื้นห้องเรียน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนก็จะคลุกคลีกับนิสิตที่สอน ดังนั้นก่อนมาเรียนนิสิตต้องมีความรู้พื้นฐานมาบ้าง ก่อนจะมารับข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ และให้นิสิตทำงานกลุ่มโดยให้จับฉลาก กลุ่มที่มีสมาชิกมาก หนึ่งงานก็จะมากขึ้นตามลำดับ

และในส่วนวิชาวิจัย อาจารย์จะมีตารางว่างให้กับนิสิตกลุ่มละครึ่งชั่วโมงเพื่อให้นิสิตปรึกษานอกเวลาเรียน เพื่อคัดเลือกหัวข้อวิจัย หรือปรึกษาในวิชาที่เรียน

อาจารย์ปรกรณ์ เมฆแสงสวย

วิธีการสอน

การสอนก็จะมีเทคนิคต่างๆ ที่ชักชวนนิสิตให้มีความสนใจ เช่น ให้ความเป็นกันเองกับนิสิต ใช้สื่อเข้ามาประกอบ เช่น กบนอกกะลา เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการทั้งหมดก่อน โดยการสอนก็จะแบ่งครึ่งชั่วโมงแรกทฤษฎีฟังบรรยาย ครึ่งชั่วโมงหลังก็จะให้อภิปราย และให้ส้อมให้นิสิตมานำเสนอหน้าห้อง

ภาควิชาสังคมวิทยา

อาจารย์อชิระ อุตมาน

วิธีการสอน

ในปัจจุบันเด็กเป็นยุคดิจิทัล ความรู้ที่เรามอบให้เขาอาจจะคิดว่ารู้มากกว่าเรา เพราะสามารถไปค้นหาในอินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้น

1. เราต้องรู้จักธรรมชาติของผู้เรียนก่อน
2. ต้องมีการวางมีเงื่อนไขข้อตกลงระหว่างกันที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย
3. การวางแผนการสอนที่ดี และมีจุดหมายในการสอน และทำตามทีวางไว้
4. ให้นิสิตเห็นวัตถุประสงค์ที่เราจะสอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศวรรษต์ บุญโยปรัชญัมภ์

วิธีการสอน

โทนเสียงในการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง กรณีที่นิสิตไม่ตั้งใจฟังก็จะใช้โทนต่ำ พอนิสิตใจฟังก็จะเริ่มใช้โทนเสียงปกติ แต่จะมีปัญหากรณีจำชื่อนิสิตที่สอนไม่ได้ทุกคน ก็จะมีแนวทางแก้ไขโดยให้จำเป็นกลุ่มสาขาแทน และอีกอย่างและให้ความเป็นกันเองกับนิสิตตามความเหมาะสม

ภาควิชารัฐศาสตร์

อาจารย์มานิชญ์ อารีย์

วิธีการสอน

โดยหัวข้อคำถามให้นิสิตไปคิดวิเคราะห์ก่อนเข้าเรียน จะใช้วิธีให้นิสิตได้คิดวิเคราะห์ โดยอาจารย์จะไม่เข้าไปควบคุมความคิดของนิสิต ให้นิสิตคิดวิพากษ์เอง เราจะได้รู้ว่านิสิตคิดอย่างไร เพื่อรับฟังความแตกต่างของความคิด โดยในเวลาเรียนก็จะมีการวิพากษ์ก่อน เพื่อให้เกิดความแตกฉานทางความคิด จากนั้นก็จะมีคำถามตอบ จะได้สนุกสนาน โดยให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น

อาจารย์จิราพร พฤษภพาดิ

วิธีการสอน

จะให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีนิสิตก่อน แล้วจึงให้นิสิตได้คิดวิเคราะห์เองแล้วค่อยมาสรุป เวลาให้งานก็จะให้ข้อหวักว้างๆ เพื่อนิสิตจะได้มีอิสระทางความคิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุลศักดิ์ ชาญณรงค์

วิธีการสอน

ไม่สามารถกล่าวได้ว่า วิธีใดเป็นวิธีสอนหรือวิธีเรียนที่ดีที่สุด เพราะการสอนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของอาจารย์และนิสิตที่จะต้องตัดสินใจเลือกวิธีสอนตามความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ โดยนำเทคนิคต่าง ๆ มากระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน และผู้เรียนก็เช่นเดียวกันต้องตอบสนองสิ่งเร้านั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา โดยจะให้ความเป็นกันเองกับนิสิต

ภาควิชาบริหารธุรกิจ

อาจารย์จิโรจน์ บุรณศิริ

วิธีการสอน

จะมีการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนก่อน และก็จะสอนทฤษฎีพร้อมปฏิบัติ การที่ทำให้ นิสิตได้ฝึกปฏิบัติด้วยผลลัพธ์ที่ได้นิสิตจะเข้าใจมากกว่าให้ฟังบรรยายอย่างเดียว

แผนผังสรุปความคิดการจัดการความรู้การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องสุนทรียสนทนา

